

MARDŽAN
KAMALI

Teheranske lavice

Preveo
Marko Mladenović

■ Laguna ■

Naslov originala

Marjan Kamali

THE LION WOMEN OF TEHRAN

Copyright © 2024 by Marjan Kamali

All rights reserved.

Translation copyright © 2025 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno hrabrim ženama Irana

Kad mi život nije više bio ništa,
Ništa do kucanja zidnog sata,
Otkrila sam kako moram,
Kako bezuslovno moram
Ludo voleti.

Forug Farohzad, *Prozor*

Okeanski talasi kreću na svoj put hiljadama kilometara od obale. Njihov oblik, veličina i izgled zavise od brzine preovlađujućih vetrova u atmosferi, snage struja skrivenih ispod mora i njihovog „dugog dosega“ – udaljenosti između mesta porekla talasa i mesta njegovog prispeća... Događaji za koje se čini da se u svom trenutnom obliku pojavljuju niotkuda iza sebe zapravo imaju dugu istoriju.

Džordž Lipsic, *Koraci u tami*

Prvi deo

Jedan

Decembar 1981.

Stajala sam na lakiranom podu – ženica u crnom s pravougao-
nom pločicom sa imenom na grudima. Moj očešljani, staloženi
izgled bio je proračunat kako bih se činila ne samo zadovoljna
već i neupadljivo nadmoćna. U Americi sam otkrila jednu taj-
nu: da bi bila uspešna prodavačica, moraš se ponašati kao da
pripadaš eliti, kao da kupcima činiš uslugu tako što im prskaš
parfem na zapešća prošarana plavim venama.

More oholih Njujorčanki naglo je skrenulo kako bi izbeglo
moj raspršivač. Hvala bogu na prizemnijim ženama – kuva-
ricama i pekarkama koje se penju u prizemlje iz podrumskog
odeljka sa opremom za domaćinstvo – one su bile odveć učtive
da bi odbile mirišljave kapljice što sam ih nudila. U linijama
na dlanovima i u vlaknima odeće gnezdili su mi se mirisi po-
morandže, ljiljana, jasmína i ruže.

„Bogami, Eli! Uskoro ćeš preuzeti čitavu ovu marku. Bolje
mi je da se pripazim!“ Vrativši se sa puš-pauze, moja prijateljica
i koleginica Andžela plaho mi je prišla i šapnula mi to na uvo.
Miris njene žvakaće gume nije mogao sakriti da joj se iz usta
oseća na dim.

Stresla sam se na zadah duvana. Taj gorki, kiseli miris za-
uvek će me podsećati na jednu davnu noć u Iranu. Onu noć

kada je jedan čin izdaje promenio čitav tok mog drugarstva s Homom i obema nam promenio život.

Od trenutka kada sam, prethodne večeri, pročitala Homino pismo, bila sam olupina.

Odbacila sam Andželine komplimente, rekla kako mi zapravo ne ide baš najbolje i kako me boli glava jer čitavog dana nisam jela.

„*Lako bih se mogla onesvestiti*“, dodala sam s primesom melodrame.

Laknulo mi je kada je Andželu žurno odvela jedna potrebita mušterija.

Moja majka je uvek govorila kako tuđa zavist poziva urokljivo oko da baci prokletstvo na nas. Često mi je govorila kako ti može doneti nesreću ako na tebe neko gleda kao na previše stručnu, previše zadovoljnu ili previše uspešnu. Zнала sam da se vera u moć tuđe ljubomore i moć urokljivog oka da urekne treba odbaciti. Ali sa trideset osam godina, usred te ogromne robne kuće na Menhetnu, još sam nehotice osećala sujeverje.

Od istine o tome ko sam nije se moglo umaći. A ni od one mane koju sam godinama pokušavala da savladam i uklonim.

Krivac sam oduvek bila ja.

Ranije tog jutra, u našem stanu na Aper Ist sajdu Menhetna, moj muž Merdad pokušao je da me uteši doručkom. Spremio je tost sa feta sirom i pekmezom od trešanja. Skuvao je čaj od bergamota. Ali ja nisam mogla ni da jedem ni da pijem. Pekmez je bio napravljen po Hominom receptu. Čaj od bergamota u belom čajniku ukrašenom dvema ružičastim ružama podsećao me je na nju. Kada je stiglo njeno pismo, njeno odsustvo je ponovo postalo nešto najkrupnije u mom životu.

Kada sam prvi put videla taj koverat vazdušne pošte sa crveno-plavom bordurom, pretpostavila sam da je od majke i

da će se u njemu nalaziti ona uobičajena mešavina jadikovki i novosti o opasnoj političkoj situaciji u Iranu. Znala sam da su ta pisma verovatno otvarale i čitale režimske snage, ali majka često nije marila i pisala je otvoreno: *Prava si srećnica, Eli. Otišla si i pobegla od nasilnih demonstracija i zaglušujućih nemira. Preskočila si sklizavanje naše zemlje nazad u srednji vek. Žene su izgubile decenije, ne, vekove prava u ovoj zemlji. Drago mi je što ti udobno sediš u Americi sa svojim mužem profesorom. Hvala bogu što si pobegla!*

Ali kada sam iz koverta izvukla pelirni papir i otvorila ga, srce samo što mi nije stalo. Jer tu na stranici nalazio se prepoznatljivi vitičasti rukopis moje stare drugarice Home.

Kao devojčice, mi smo sedele u istoj klupi u osnovnoj školi u centru Teherana. Zajedno smo ugrebavale šeme za škole u uličici u našem komšiluku i trkale se do škole dok su nam školske torbe odskakivale od kukova. Sa Homom sam vrludala kroz lavirinte Velikog bazara i delila sladoled-sendviče i snove o tome kakve ćemo žene postati. U njenoj kamenoj kuhinji naučila sam da kuvam. Sa njenom rukom u svojoj preskakala sam najveće lomače. Kad smo se popele auto-stopom na planinski lanac Alborz i videle Teheran kako se prostire pod nama, imale smo utisak da svet može biti samo naš.

Dok jedan trenutak upadljive nepromišljenosti nije sve to upropastio.

Minulih sedamnaest godina, mi smo bile *gar* – namerno otuđene – bez ikakvog dodira ako se izuzme jedan neplanirani susret. Sada mi je u rukama bilo njeno pismo. Odakle je znala gde da me pronađe? Mora da joj je moja majka dala adresu.

Jedna stranica Hominog pisma bila je puna pitanja o mom životu u Americi. A druga je bila o njenim okolnostima u Iranu. Ona je bila zdrava (*pritisak u sinusima, ali ništa više*), klima je bila prikladna za to godišnje doba (*hladno a ipak prelepo u planinama – sećaš se one čajdžinice u koju smo išle?*), a vreme je ubijala radeći kao profesorka. Ali nije bila u miru (*Ne bi*

prepoznala ovu zemlju, Eli. Ne znam gde smo pogrešili). Na dnu je bila rečenica o Bahar, njenoj ćerci, i tome kako ova obožava da peva. Pismo je završila *Možeš li da mi se javiš, Eli? Molim te. Moj broj je 272963. Treba mi da razgovaram s tobom. Hitno je.*

Nakon što sam mu ispričala za pismo, Merdad me je zagrlio i blago mi rekao: „Dobro je što ti se javila. Bile ste najbolje drugarice. Vreme je da se sve to provetri, Eli. Razgovaraj s njom.“

Koliko bih volela da je tako jednostavno.

Nisam mogla da zamerim Homi što je prekinula vezu sa mnom. Ali sada mi se ona bila naprasno vratila u život sva nevina i poletna, otvarajući krater pitanja onim kako se odjavila. *Hitno je.*

Na kraju smene skinula sam pločicu sa imenom i stavila je u fioku u pultu, zatim navukla svoj topli kaput od kamilje dlake i prugaste grejače za noge.

Kad sam istrčala iz zgrade i pošla prema stajalištu metroa, hladni decembarski vazduh je nosio miris pečenih orašastih plodova s kolica s hranom i isparenja dizela iz siktavih gradskih autobusa. Muškarci velikih trbuha i umornog izgleda obučeni kao Deda Mraz zvonili su zvonima, upirali prste u svoje kofe i vikali: „Srećan Božić!“ Unutrašnje strane izloga prodavnica bile su uokvirene zlatnim i srebrnim trakama, dok su jelke s blistavim ukrasima namigivale iza stakla. U vazduhu je bila studen od koje mi je dah lebdeo u vidljivim kolutovima.

Kroz glavu su mi prolazile reči iz Hominog pisma. Iznenada se jedan taksi zaneo preblizu meni i glasno zatrubio. Obeshrabrila sam se kad sam se setila jednog drugog navrata kada me kola zamalo nisu udarila. Ali ovoga puta jedinu štetu je napravila bljuzgava bara koja mi je namočila grejače za noge.

Blizu ulaza u metro bleštao je crveno-žuti neonski znak za picu. Na samu pomisao na parče zavrtele mi se u glavi.

Otkako sam stigla u Njujork, približno četiri i po godine ranije, šetala sam se po Central parku, posećivala muzeje pune globalne umetnosti i jela u nekoliko otmenih restorana. Ali nijedan kulturni događaj nije mogao da nadmaši jedan je slanog, vrućeg parčeta njujorške pice sa sirom. Činilo se da je svaka picerija upućena u tajni recept za pikantni sos od paradajza i koranicu koja se savršeno savija.

Pogledala sam na sat. Nema svrhe da u voz ulazim gladna i iscrpljena. Ušla sam u piceriju i čekala u redu da naručim. Nakon što sam platila sedamdeset pet centi, izašla sam s parčecom pice sa sirom udobno smeštenim u trouglastoj kartonskoj kutiji. Otvorila sam kutiju da odgrizem prvi zalogaj.

Čula sam je pre nego što sam je videla. Stenjala je ritmički kao da je u bolovima. Pod prigušenom svetlošću ulične lampe blizu stajališta metroa, razabrala sam je: staricu zbijenu uz banderu, sa dve najlonske kese na nogama i cvetnom maromom koja joj je jedva pokrivala kosu. Između stenjanja pitala je ravnodušne prolaznike slabašnim glasom koji je mehanički ponavljao: „Gospodo, imate li da uделите deset centi? Gospodine, imate li da uделите pet centi?“

Želela sam da uđem u voz. Da se vratim kući. Trebalo mi je da razmislim, da odlučim hoću li se javiti staroj drugarici. Ali kako sam mogla da se ne obazirem na tu ženu? Otišla sam do nje i sagnula se. Ona se osmehnula, a ja se iznenadila što vidim ravne i savršene zube. Starica me je gledala u oči. Oči su joj bile vodnjikave i izgledale neprozirne. Neznatno je slegnula ramenima. U tom malom pokretu uočila sam nemo uvažavanje nasumičnosti točka sreće.

Dala sam joj svoju trouglastu kartonsku kutiju – sa još vrućom i netaknutom picom u njoj. U torbi sam pronašla novčanik s kopčom koji mi je majka poklonila u Iranu kada sam bila dete, otvorila ga i izvadila sve novčiće i nekoliko zgužvanih novčanica. Američki novac mi je još izgledao čudan: tako zelen i

debeo u poređenju s našim novčanicama u zavičaju. Zbunjenog izraza, žena je uzela picu, novčiće i novčanice koje sam joj dala.

Ustala sam i otišla. Dok sam silazila niz stepenice stajališta metroa, okrenula sam se samo jednom.

Ona je brzo jela picu – sa izrazom potpunog olakšanja na licu.

Kada je voz uleteo u stajalište i cičavo zakočio, svi smo uzeli da se laktamo i zbijamo kako bismo ušli. Krcati vagon je mirisao na mokraću i vlažnu vunu. Srećom sam uspela da sednem. Uglavljena između dva neznanca, bila sam zahvalna što me niko ne poznaje. Što ni jedna jedina osoba u tom prljavom, užurbanom, čudesnom, moćnom, depresivnom, primamljivom gradu ne zna ni za moju prošlost ni za grižu savesti i kajanje koji me gutaju celu.

Voz se cimnuo i poleteo napred. Neko kod vrata je kinuo, a neki gospodin sa bejzbol kačketom pevušio neku neobično veselu melodiju.

Zažmurila sam. Setila sam se svega – svakog bogovetnog delića. Oni dani povezanosti i haosa što su oblikovali naše drugarstvo nikada se nisu mogli zaboraviti.

Dva

Proleće i leto 1950.

„Ne možeš očekivati od mene da radim, Eli“, kazala je moja majka, oslovljavajući me nadimkom. „Jedna potomkinja kraljevske porodice ne treba ništa da pipne kako bi zaradila dnevnicu.“

Majčin najveći izvor ponosa bilo je to što vuče poreklo od kraljeva i kraljica. Stalno mi je govorila kako joj je baba bila ćerka jednog kralja iz Kadžarske dinastije. Da mi je dala ime Elahe jer to znači „boginja“, pošto smo mi iz kraljevske porodice, i očajnički se trudila da naša superiornost ne prolazi neprimećena.

Na naš život u velikoj kući u predgrađu imam svega nekoliko uspomena. Sećam se kako sam tonula u san uz zvuk svađe svojih roditelja u susednoj sobi. Sećam se očevog dobroćudnog lica s gustim obrvama, njegovog mošusnog mirisa i duboke boje njegovog glasa dok je recitovao drevnu poeziju. Zvao me je „Elahe-džan“, otežući to „džan“ od milošte posle mog imena, a katkad „Elahe-džun“, služeći se neobaveznijom verzijom reči „mila“.

On je preminuo jednog prolećnog dana 1950, neposredno posle mog sedmog rođendana.

Nije bilo još braće i sestara da ga oplakuju. Kako sam rasla, pretpostavljala sam da su se jedno ili dvoje rodili pre ili posle

mene i da ih je možda odneo neki od brojnih poroka ili bolesti koji su tada neretko gutali novorođenčad i malu decu. Ali pre no što su moji roditelji stigli da ponovo pokušaju da na svet donesu novo dete – dete koje će preživeti kao ja – očevo telo je zarazila tuberkuloza. Njega su položili na počinak pod belim pokrovom, sahranili ga u blizini, poštovali njegovo ime.

I dan-danas ponekad pored mene prođe neki muškarac a neki mošusni miris mi naglo prizove sećanje na *babu*. Na sahrani sam držala njegov crni šešir od jagnjeće vune i išla prstima po plišanoj površini krzna. Kasnije te večeri majka je poklonila taj šešir jednom prosjaku na ulici.

Dok sam odrastala, većito me je zanimalo da čujem još nešto o njemu, ali majka se zatvarala kad god bi se pomenulo njegovo ime i govorila kako je previše rastužuje da se seća njegove sudbine i moći urokljivog oka.

Baba – mrtav tako mlad – imao je svega dva brata. Jedan je jahao konja do granice sa Rusijom, tamo našao mladu pa se skrasio na području Bakua. Drugi brat, stric Masud, preuzeo je na sebe naše poslove i postao naš finansijski staratelj, odgovoran za plaćanje kirije i troškova.

Posle sahrane stric Masud je došao kod nas sa sopstvenim crnim šeširom od jagnjeće vune u rukama. Rekao je – vrlo skrušeno – kako ćemo majka i ja morati da napustimo našu veliku kuću, njen dom otkako se udala sa šesnaest godina. Otac nije za sobom ostavio mnogo novca, blago je objasnio on. Moraćemo da se preselimo na jug u kuću koju je on obezbedio za nas dve na *pajin-e šahr*, „dnu grada“.

„Ne pričaj koješta, hadži Masude“, kazala je majka. „Samo hoćeš da...“ Zaštitnički me je privukla k sebi. Zatim mu je šapnula: „Tužno je što me ovako kažnjavaš.“

Kasnije, kad sam bila sama (sluge su listom spavale tih poslednjih nekoliko sati pre nego što će biti oterane), majka je došla da mi poželi laku noć. Za jednu iransku porodicu iz tog vremena, majčina je bila mala. Roditelji joj nisu ostavili

nikakvo nasljedstvo, a jedina sestra joj je preminula nedugo pre mog oca, doprinoseći njenoj tuzi i utisku da nas je proklelo urokljivo oko.

Majka me je pogladila po kosi i obećala mi da će naša selidba u centar grada biti samo privremena. Govorila je o moralu i pristojnosti i poštovanju prema udovicama i kako strica Masuda ne krasi nijedna ta osobina. Onda je naglo prestala da me gladi po kosi i rekla kako stric Masud želi samo jedno, ali da mu ona to neće dati. Nisam znala šta je to jedno, ali nisam se usuđivala da pitam jer je majka izgledala besna dok je to govorila. Nipošto nisam želela da izazovem njenu nestalnu prirodu.

Sutradan ujutru, prolazeći kroz kuću posljednji put, majka je urlala kako ne želi da ostavi svoje slike, ni svoju čipku, porcelan, ni stolice presvučene damastom u francuskom stilu Luja IX. U spavaćoj sobi sam je vukla za noge dok je grlila otmeni garderobni ormar. Ušle smo u *andarun*, sobe u unutrašnjosti kuće, a majka je kukala za decom za koju je kazala kako ih je mogla roditi da je očeva sudbina bila drugačija. U *biruni** dvorištu, gde je vrt bio bujan od ružičastih žbunova i crvenog i belog cveća, ona je proklela mog strica. Ja sam se iznenadila kako vrt može da nam bude toliko lep uprkos očevom odsustvu.

Moj poslednji letimični pogled na taj život bila je mutna, maglovita slika vile, u pratnji zvuka majčinih jecaja dok smo odlazile.

One prve noći u našoj novoj kući u centru grada, majka i ja smo prostrle dušek na kojem ćemo sada spavati zajedno. Ona je buljila u pod. „Eli, jesi li ikada mislila da ćeš doživeti dan kada će tvoja rođena majka, potomkinja šaha Nasira el Dina, živeti u sirotinjskoj četvrti?“

Ja sam još pokušavala da shvatim očevu smrt. „U početku je bila samo prehlada, zar ne? Kurkuma koju sam mu rastopila u slatkom čaju trebalo je da mu skine temperaturu. Zašto nije?“

* Pers.: javnom. (Prim. prev.)

„Mi smo *češmed* i dobile smo urokljivo oko, Eli-džun. Urekli su nas. To je sve.“

„Volela bih da je on još tu.“

„Nikada ne potcenjuj moć ljubomore, Elahe“, rekla je majka, oslovljavajući me punim imenom. „Oko onog Ljubomornog može da uništi sreću. Svi oni što su zavideli tvom ocu i meni kada smo se venčali urekli su nas svojim pakosnim, ozlojeđenim mislima.“

Majčine reči kao da su bile za neku prijateljicu, ili sestru koju je izgubila, a ne za mene, osobu od poverenja staru jedva sedam godina.

„*Madar*,* bio je bolestan. Mislim da ga je bolest ubila.“

„Ljubomora ima snažnu energiju. Ona ume da se kovitla u vazduhu i uništi pravu sreću. Znam da mi ne veruješ, Elahe. Ali videćeš.“

Zamišljala sam kako po atmosferi kruže oblaci zle energije. Bilo je nečega krajnje neobičnog i zastrašujućeg u prihvatanju toga da drugi mogu imati tu moć nad nama jednostavno posredstvom svojih osećanja. Morala sam da spasavam majku kako ne bi potonula još dublje u beznade. „Makar imamo strica Masuda“, usudila sam se.

Pokajala sam se čim sam to izgovorila.

„Molim te, ne pominji mi strica Masuda!“, rekla je ona. „On je mogao da nas pusti da ostanemo u svojoj kući u predgrađu. Ali odbila sam njegove uslove. Zato što imam merila. Zato što neću... ma nije važno, Eli. Nema veze. Samo što smo zaglibile. Mojim roditeljima – Bog da im dušu prosti – sva sredstva su presušila za života jer su i *njih* drugi gledali urokljivim okom! A drugi brat tvoga oca odgalopirao je u Rusiju. Sada ovaj – tvoj voljeni stric Masud! – misli da nam čini uslugu tako što nam plaća kiriju u sirotinjskoj četvrti. Ali njemu je dužnost da

* Pers.: majko. (Prim. prev.)

izdržava udovicu i dete svoga brata.“ Pogledala je po praznoj sobi. „Neće da pošalje ni po naš stari nameštaj.“

Pokušavala sam da se setim nečega pozitivnog što ću reći. „Dobro je što stric Masud neće da pošalje po naš stari nameštaj jer ovde ionako ne bi mogao da stane.“

Majka se zagledala u mene i briznula u plač.

Stric Masud nas je obilazio i donosio nam meso i piletinu i slatke lešnike *gaz*. Čak i sa sedam godina, znala sam kako nije neobično da se muškarac oženi udovicom svog mrtvog brata. Stric Masud je bio neženja – da se on oženio mojom majkom, iz dužnosti prema mrtvom bratu, ako ni zbog čega drugog, niko ne bi ni trepnuo. Ali majka je govorila kako joj je ispod časti da se uda za muževljevog brata samo zarad sigurnosti. *Neću dozvoliti tom čoveku ni da me pipne. Nisam ja imovina koja se nasleđuje.*

Majka nikada nije oprostila životu zbog očeve sudbine.

Tih prvih nekoliko sedmica našu privatnu sferu žalosti remetile su samo redovne posete strica Masuda i nekoliko tvrdoglavih rođaka. Majka nikada nije bila vesela, ali mi je, nakon što je otac „otišao“, govorila kako joj je previše bolno da je u sirotinjskoj četvrti vide članovi porodice koji su nekada znali koliko smo bogati. Naposletku su oni prestali da se podvrgavaju njenom grubom i uzdržanom ponašanju.

Iako je stric Masud nastavio da dolazi, ja sam počinjala da mislim kako nas je on iz zlobe i ljutnje zbog njenog odbijanja naterao da se preselimo iz vile visokih zidova u kuću od cigle u sirotinjskoj četvrti. Zatim sam počela da primećujem proste prednosti našeg malenog novog prebivališta. Imale smo dve čiste sobe i pogled na ulicu. Lako sam mogla da pogledam kroz prozor i vidim dečake i devojčice kako se igraju odmah ispred.

Onim retkim prilikama kada smo izlazile, majka je u prolazu siktala na decu iz komšiluka. Zadizala je dugu suknju i

zaobilazila njihove mršave udove kao da se štiti od opasnosti zaraze. „To je nedolično“, govorila je majka. „Deca na ulicama. Pogledaj ih, bacaju kamenje i skakuću kao budale.“

Obožavala sam što nam je kuća u uličici koja vrvi od dece. Obožavala sam što u tom delu grada dečaci uključuju devojčice u svoje igre. Što devojčice čak smeju da se igraju napolju.

Ali majka je govorila kako neće dozvoliti da potomkinja potomkinje šaha Nasira el Dina trči unaokolo sa *dahati*, „se-ljačkom“ decom, i vrišti kao uličarka.

Tako sam većinom popodneva ostajala unutra. Okretala sam se od prozora kako bih sedela s majkom i igrala se krpe-nom lutkom kojoj sam nadenula ime Repa.

Noću sam ležala na dušek u koji sam delila s majkom i u glavi crtala savršenu drugaricu. Ona će imati tamnosmeđu kosu. Blage oči i staloženo držanje.

Meseci su prošli i naše prvo leto u centru grada bližilo se kraju. Jednog popodneva, kao i obično, majka je tražila svoj čaj. Donela sam joj ga s grumenom šećera. Ona je stavila šećer između zuba i pijuckala napitak boje ćilibara, lica vlažnog od pare.

„Eli“, kazala je ona, „prijavila sam te za školu.“

Dok je ona govorila, pričajući mi koliko joj je bilo teško da prijavi moje ime znajući da je u pitanju sirotinjska škola u sirotinjskom kraju, ali šta se može očekivati kada pohlepni brat tvoga oca neće da plati da budemo u boljim prilikama, telo mi je brujalo od neobične mešavine iščekivanja i uzbuđenja.

Sreća mi se promenila.

Škola. Prava škola. Čitava zgrada odvojena od majke. Dvorište. Škole moraju da imaju dvorišta, bila sam prilično sigurna. Učiteljice. I – srce mi je zakucalo brže na samu mogućnost – devojčice mog uzrasta!

Bila sam prestravljena i naelektrisana na samu pomisao na taj prolaz u drugi svet. Svet u kome ću naći – možda, možda – onu drugaricu blagih očiju što sam je sanjala.

Srešćemo se odmah prvog dana škole. Možda napolju u dvorištu. Isprva ćemo možda biti stidljive, oklevati da se upoznamo. Ali posle tog početnog opreza, brzo ćemo se sprijateljiti. Sve ćemo raditi zajedno. Igrati se na školskim odmorima i raditi domaći zadatak (bila sam izrazito uzbuđena i zbog jednog i zbog drugog).

Majka je bila kazala stricu Masudu da mi kupi sveske i čak dve olovke. Naučiću da pišem! U pravoj svesci sa zarezanom olovkom. Viđala sam majku kako piše – stalno je rastužuje, govorila je ona, što je u svom novom životu okružena nepismenima kada se školovala i završila deveti razred.*

Malo šta me je uzbuđivalo više od izgleda da ću učiti i pronaći drugaricu. Sve sam želela da naučim. Postaću najbolja učenica koju je ta škola ikada imala. I svuda ćemo ići zajedno – moja nova drugarica i ja. Igraćemo onu igru s pet kamenčića koju sam videla kako igraju devojčice iz komšiluka. Možda će mi stric Masud dati novca za sladoled. Ako bude znao kako mi u školi ide dobro, ako bude znao da imam drugaricu, možda će me častiti sladoledom. Dok sam ležala pored majke, zamišljala sam kako dovodim tu zamišljenu drugaricu kod nas. Moja drugarica će zasmejavati majku. Ponekad možemo zajedno da jedemo. Pustila sam mašti na volju da smišlja poslastice koje ćemo deliti.

Jedva sam čekala taj novi svemir koji je čekao kada se leto bude završilo i stigla jesen.

* U Iranu i osnovna i srednja škola traju po šest razreda. (Prim. prev.)

Tri

Septembar 1950.

Dok sam pešačila u školu, u meni je lepršala gomila leptirića. Držala sam torbu za koju mi je stric Masud pokazao kako da je zatvorim i osećala težinu sveske i dve olovke u njoj.

Bila sam bojažljiva, ali ujedno i zahvalna. Izgledalo je moguće da će sve početi. Stric Masud se nije pobunio protiv toga da idem u školu. Smatrao je kako i devojčice treba da se obrazuju. Još sa sedam godina znala sam da takvo mišljenje ne dele svi muškarci i žene. Ali majka i stric jesu. Znala sam put do škole i u koju zgradu treba da idem – ne zato što me je majka vodila za ruku da mi pokaže put, već zato što je stric Masud izrecitovao smernice svojim dubokim glasom kada mi je doneo uniformu i školsku opremu. A ja sam već dvaput bila vežbala da idem tamo.

Iz vazduha je većim delom bila iščilela teška vrućina s kraja leta. Svež povetarac mi je pomagao da smirim živce – dok nisam stigla na odredište i zagledala se u veliko dvorište puno pometnje.

Na školskoj kapiji stavila sam torbu između kolena kako bih oslobodila ruke da se pozabavim jednim ličnim sujeverjem. Sredinom leta, dok sam se gušila od vrućine, bila sam osmislila sebi mali obred. Upražnjavala sam ga kad god sam želela da se dogodi nešto lepo. Najpre sam zategla jednu pletenicu (levu),

a zatim drugu (desnu). Moraš čvrsto zategnuti pletenice – prvo levu, onda desnu.

Bila sam izvela svoje srećne pokrete s pletenicama i posle svega nekoliko sedmica majka je objavila kako me je prijavila u školu, zar ne? I ponovila sam to prethodne sedmice, neposredno pre nego što sam vežbala odlazak do školske kapije. Pa zatim ponovo onog dana kada smo išle u amam. Dodelili su mi najljubazniju ženu da me kupu, zar ne? Upalilo je. Mora upaliti i danas.

Nakon što sam zategnula pletenice, duboko sam udahnula, izvadila torbu između kolena, vratila kaiš na rame i prošla kroz kapiju u dvorište.

Devojčice dokle ti dopire pogled. Leptirići u meni su lepršali a ja ih zamišljala kako se međusobno sudaraju. Devojčice u uniformama istim kao što je moja. Beskrajne sive *ormak* haljine s belim okovratnicima. Sve su izgledale doterane. Zašla sam dublje u dvorište, tražeći devojčice iz naše uličice. Ako je ijedna od njih tolika srećnica da bude tu, verovatno neću ni znati. Sve smo izgledale kao učenice!

Uši su me zabolele od nekog prodornog, nepoznatog zvuka. Vrlo visokog i treperavog. Okrenula sam se i videla neku stariju ženu s nekim malim predmetom u ustima (kasnije ću čuti da je to pištaljka). Ona je zamahala po vazduhu obema rukama. *Stanite u red, stanite u red!* Kao kakvom čarolijom, grupe devojčica su se ustrojile.

„*Kelas-e aval!*“, uzviknula je jedna žena u tamnoplavoj suk-nji. *Prvi razred*. Moj razred. Pošla sam za tom ženom, ušla u red i ukočena stajala na mestu. Učiteljice su tražile tišinu.

Neko me je bocnuo.

Nisam se obazirala na to.

Neko me je munuo.

Nisam želela da se uvalim u nepriliku, ali okrenula sam se.

Njen kez je pokazivao da joj nedostaju dva prednja zuba. Kosa joj je bila crna, kovrdžava i neuredna. Jedna kovrdža joj je skakutala tačno iznad čela kao odmetnuta udica. U očima joj se video nestašluk.

Odmah sam postala ljubomorna na njen izgled, ponajviše zbog toga što još nisam bila izgubila prednje zube. „*Nakon! Nemoj!*“, kazala sam šapatom.

Devojčica koja me je bocnula prignula mi se blizu licem. Iz usta joj se osećalo na rotkvice. Ko jede rotkvice za doručak? Koža joj je bila tamna i imala je mladež ispod levog oka. „*Mi-duni* či? Znaš šta?“, kazala je.

Žarko sam želela da se okrenem i budem dobra učenica koja gleda u učiteljicu. Ali njen pogled je bio zarazan. „Šta?“, promrmljala sam. Bolje bi joj bilo da požuri i kaže mi.

„*Hići! Ništa!*“ Ruka joj je poletela na usta. Čutke se tresla na sopstvenu glupavu šalu, zatvarajući oči.

Nezadivljena, okrenula sam se nazad. Očajnički sam pogledala levo i desno. Pitala sam se da li je ona tu. Ona druga-rica što sam je zamislila. Ona blaga. Ona tamnosmeđe kose i staloženog držanja, ona s kojom ću ići na sladoled. Čak i dok smo ulazile za učiteljicom u zgradu, pomno sam je tražila pogledom po dvorištu.

U učionici smo se sve poređale uza zid i čekale da nas rasporede na mesta. Gledala sam po prostoriji, tražeći onu savršenu drugaricu. Kada su mi doviknuli koje je moje mesto, ispostavilo se da je ono tačno pored one devojčice što me je bockala u redu. Spopala me je panika. Da li to moj srećni obred zatezanja pletenica nije urodio plodom?

Sela sam u klupu s dva mesta i pažljivo spustila torbu.

Ona neotesana devojčica se okrenula prema meni. „Ja sam Homa“, kazala je. „Kako se ti zoveš?“

Pogledala sam je iskosa. „Elahe“, promumlala sam.

Ona se osmehnula onim osmehom s rupom između zuba i nasmejala se bez razloga.

Nisam obraćala pažnju na nju.

Tih prvih nekoliko dana u školi držala sam se za nadu da će se ona drugarica što sam je izmaštala ipak pojaviti. Možda ću se sudariti s njom na odmoru (da nije u drugom odeljenju?),

ili će možda učiteljica podići glavu i objaviti kako je u naše odeljenje stigla nova učenica.

Na Homu se nisam obazirala koliko god sam mogla, iako je ona stalno bila kraj mene sa svojim budalastim kezom.

U petoj sedmici škole, jedne srede, jedan susret je promenio moje mišljenje o Homi.

Tada smo imale pauzu za ručak koja je trajala dva sata. Učenice su išle kući i jele s porodicom. Bila sam sigurna da ostale devojčice stižu kući i zatiču prostrt stolnjak, postavljene tanjire, limene čaše pune hladne vode.

Te pete srede brzo sam otpešaćila kući. Majka je govorila kako njene umorne oči ne mogu da primete kamenčiće i prljavštinu u pirinču kao što to mogu moje mlade. Kako su joj se oči „pokvarile“ od plakanja za mojim ocem.

Ona je bila postavila pirinač na poslužavnik i čekala me da uklonim prljavštinu. Preostala dobra zrna sipala sam u činiju i nekoliko puta ih isprala pod vodom. Imale smo sreću što u tom delu grada imamo pristup vodi. Imale smo sreće što imamo bokal i sudoperu s pumpom. Ali majci je nedostajala stara kuhinja, a novu pumpu je mrzela.

Dala sam majci činiju mokrih zrna, a ona je sipala pirinač u šerpu na šporetu. Mada mi nije dozvoljavala da kuvam pirinač, jer se plašila da ću spaliti kuću, i šta bi ona onda? Rekla je kako je umorna i kako nema snage da skuva bilo šta drugo s pirinčem, te smo ga, kada je bio gotov, jele s jogurtom. Zatim sam joj pomogla da opere sudove. Kada sam se ponovo obula kako bih se vratila u školu na popodnevnu nastavu, uplašila sam se da ću zakasniti.

Napolju, zadihana i znojava, hodala sam što krupnijim korakom a da ne trčim, jer je majka govorila kako trčanje ne priliči jednoj devojčici. Torba mi je dobovala o kuk kao da mi je telo tepih koji se istresa od prašine.

„Ej! *Sabr kon*. Čekaj!“

Okrenula sam se. Bila je to Homa. Potrčala je prema meni, dok joj je kovrdžava kosa letela. „Hoću nešto da ti kažem!“

Ništa nisam rekla i nastavila sam da hodam.

„Zašto se uvek toliko plašiš da ne zakasniš?“

U tom trenutku na Homu sam gledala kao što bi na nju gledala moja majka: *devojčica iz niže klase ispod tvog dostojanstva, sa kojom si zaglavljena u beznačajnoj školi*. Nastavila sam brzo da koračam.

„Kada bi me samo sačekala malo, magare jedno, mogla bih da razgovaram s tobom!“

Stala sam: „Jesi li mi upravo rekla da sam magare?“

Ona me je sustigla, zadihana: „Čula si me, Magare.“

Stajale smo okrenute jedna ka drugoj, obe zadihane od žurbe.

„Jesi li znala“, kazala sam, a govor mi je bio prožet majčinom ritmom i tonom, „da mi je prababa bila ćerka šaha Nasira el Dina?“

„Či?“ Poslužila se najneobaveznijim oblikom da pita zašto.

„Čula si me, Magare“, podražavala sam je. Sitnija i nesumnjivo fizički slabija, osećala sam da sam u nezavidnijem položaju jer mi sunce sija u oči.

„Kodeti kar! Ti si magare!“

„Kraljevska porodica“, promrmljala sam. Ali reči su izgubile živost kada su mi izašle iz usta. Premestila sam se s noge na nogu. Sunce je i dalje sijalo dok sam gledala to drsko derište što se dvaput usudilo da mi kaže da sam magare. Nisam dizala ruku da zaklonim oči. Nisam smela da uzmaknem jer sam joj morala pokazati s kim ima posla.

Homa se dramatično pljesnula rukom po obrazu. „Oho! Ti si *šazde*, princeza!“

Majka mi je uporno ponavljala kako su dečaci i devojčice u tom „sirotinjskom“ delu grada *vahši*, divljaci. Skloni izlivima nasilja. Tada sam se naprasno uplašila.

Homa mi je svukla kaiš torbe s ramena. Trznula sam se i ustuknula.

„Ne zanima me ni ako ti je čukunbaba bila kraljica čitave Persije.“ Ona mi je izgledala kaiš torbe. „Zanima me samo hoćeš li da se igraš sa mnom.“

„Šta?“

„Školice.“

Nisam mogla da verujem. Ona me pita da se igramo? I to baš školice? Bila je potpuno iskrena. I kao da je istinski želela da joj se pridružim. „Ne znam“, rekla sam, odugovlačeći kako bih dobila na vremenu. „Moram da pitam majku za dozvolu.“

„Onda je pitaj! I znaš šta? Možemo da igramo i pet kamenčića.“ Ona je skakutala gore-dole. „E pa šta čekaš, Kornjačo? Hajde da se trkamo!“

Homa je stavila nogu ispred noge i spremila se da jurne. „Spremna?“

Onaj osmeh s rupom između zuba. One kovrdže na suncu. Onaj njen budalasti, šašavi izraz. Bilo je nemoguće biti u blizini njene energije a ne poželeti da i ti skačeš ili trčiš ili se ponašaš kao budala. Nisam bila spremna, ali sam bezmalo mahinalno zauzela njen položaj.

Ona je izbrojala do tri: „*Jek, do, se!*“

Kao da me je poterala neka nepoznata sila, krenula sam tačno u trenu kada je ona rekla *tri*.

Trčale smo, čvrsto privijajući torbe na grudi kako nas ne bi udarale. Dok su mi pletenice letele a vetar šuštao u ušima, trčala sam brzinom za koju nisam imala pojma da je imam. Bile smo usklađene. Bilo je to kao da se krećemo u vakuumu odvojenom od ostatka sveta u sopstvenom tunelu.

Kada se škola pojavila na vidiku, Homa je viknula jedno silno *uuuuuraaaa*, a u meni je navro zvuk – uzvik koji bi uvredio majčin visokomoralni senzibilitet – ogromno, prekrasno olakšanje.

Na školsku kapiju smo stigle zadihane, ali na vreme. Praktično smo se bacile na rešetke od kovanog gvožđa. Uхватила sam se za njih i naslonila glavu na kapiju, hukćući i dahćući. Homa je uradila isto to, a onda se uspravila. Uzela me je za ruku. „Nek bude nerešeno, Princezo.“

Ušle smo zajedno.

Četiri

Oktober 1950.

„Kako se ona zove?“, upitala je majka dok je sedela skrštenih nogu na svom podnom jastuku s presvučenim delom pod sobom i poledinom jastuka uza zid.

„Homa.“

„A.“ Ona je zažmurila. „Oduvek sam obožavala to ime. Kao ona ptica iz bajki. Ptica iz naše drevne persijske zoroastrijske mitologije. Ptica homa se nikada ne odmara na tlu. Kažu kako ta ptica čitav život provede nevidljiva iznad svih nas.“

Da li je to povoljan znak? Moja nova drugarica je imala ime koje je majka obožavala. Možda je ta ptica „homa“ o kojoj je ona govorila bila lepo i graciozno stvorenje. Razume se, moja Homa, najčvršća devojčica u odeljenju, nije bila nimalo graciozna. Ali činilo se da ima poseban duh. Kao da je lebdela na drugačijoj ravni.

Majka je otvorila oči i proučavala me. Načas je smekšala na nešto što je videla u mom izrazu. „U redu“, uzdahnula je. „Ali ne ovde. Ne želim je u svojoj kući.“

„Mogu ja tamo da idem“, kazala sam brže-bolje, dok mi je srce jurcalo zbog njenog pristanka. Nisam želela da se predomisli. „Homa reče da ne živi daleko odavde. Smem li, molim te, da idem iduće sedmice? Posle škole?“

„O blagi bože, ipak ćeš biti jedno od one dece u uličicama.“
Gledala sam je, plašeći se da išta kažem.

„Vidiš šta se dogodi kada si potpuno sama na svetu? Ja sam imala roditelje, sestru, muža. Ali oni su me ostavili i sada ova samoća znači da sam prepuštena na milost i nemilost tvom stricu. *Tanhaji*, usamljenost, najgora je od svih muka. Jesi li to znala?“

Klimnula sam glavom. Majka je većito tvrdila kako je potpuno sama na svetu. Ali nemam li ja nju a ona mene? Ne mogavši da se obuzdam, upitala sam: „Misliš li da bi se on ponosio time što idem u školu?“

„Dosta s pitanjima!“

„Ali *baba* je bio učenjak, jelda? Voleo je da čita?“

„Ne želim da govorim o njemu, Eli. Rekla sam ti to više puta.“ Majka se protrljala po slepoočnicama. „Valjda se to ne može sprečiti“, kazala je. „Pre ili kasnije, stopićeš se s tom decom. Osim ako...“ Pogledala je mimo mene. „Odbila sam.“ Stavila je glavu u ruke.

„Osim ako šta?“

„Idi radi domaći zadatak“, rekla je ona.

Donela sam školsku torbu, koja je stajala kod vrata, i izvadila svesku. Nisam želela da poremetim tu novouspostavljenu ravnotežu. Bila sam prilično sigurna da se majka popustila i prihvatila moj prvi dogovor za igranje!

Iduće srede posle škole, dok smo išle ka njenoj kući, Homa nije prestajala da govori. Majka me je bila upozorila da operem ruke čim budem ušla. *AKO imaju tekuću vodu, to jest.*

„Moraš da se paziš u blizini velikih dečaka u mojoj ulici“, kazala je Homa. „Pogotovo u blizini smrdljivog Samama. Zovemo ga *Sami*. Ali ne brini – prošle sedmice sam ga ošamarila i odonda su *svi* manje razdražljivi. Hoću reći, Sami je i dalje siledžija. U petak se potukao s drugim dečacima i curila mu je

krv iz nosa! Radim na tome da me dečaci puste da igram onu igru sa štapovima. Oni misle kako ja ne umem da igram jer sam devojčica. Zar ne misliš da je besmisleno što mi ne daju da igram jer sam devojčica?“

„Koja je to igra sa štapovima?“ Zamišljala sam gorostasne četvrtake i petake kako zamahuju debelim granama. *Lat o lut*, huligani, kazala bi majka. Nisam bila baš sigurna kako želim da budem u njihovoj blizini.

„Ma ta igra sa štapovima im je neviđena. Kad bi me samo pustili da im se pridružim, videli bi da ne igram ništa gore od njih“, sanjivo je rekla Homa.

Ona i ja smo očito imale različite ciljeve u pogledu igre sa štapovima. „Imaš li *babu*?“, upitala sam, jer sam velike dečake povezivala s muškarcima a muškarce sa očevima.

„Naravno, budalice.“

„Meni je mrtav“, rekla sam.

Homa je prestala da hoda. „Da li je umro kad si bila mala?“

„Ne, umro je pre nekoliko meseci. Pre nego što smo se preselile ovamo.“

Ona me je uhvatila i privukla u čvrst zagrljaj. „*Taslijat, taslijat*“, kazala je. Zatim je zastala. „Mislim da se tako kaže, jelda?“

„Da“, uzdahnula sam. „Ljudi uvek izjavljaju saučešće.“

Ponovo smo počele da hodamo. Kao da bi promenila tu neprijatnu temu, ona je izbrbljala: „Zanima li te da čuješ jednu tajnu?“

„Naravno.“

„Moj otac je komunista!“

„Molim?“

Homa me je gledala razrogačenih očiju. „On je protiv kralja!“

Od mame sam bila čula šta se događa ljudima koji su protiv našeg kralja. Ona mi je ispričala kako je otac trenutnog kralja, šah Reza, preuzeo presto od onog drugog kadžarskog kralja od koga je majka potekla. Uprkos tome što nikada nije prebolela to što joj je šah Reza zbacio pradedu s prestola, majka me je

stalno upozoravala kako je opasno govoriti protiv njegovog sina, našeg trenutnog kralja koga smo jednostavno zvali „šah“. „Ne verujem da je bezbedno biti protiv kralja“, šapnula sam Homi. „Tako se može završiti u zatvoru.“

Homa je kradomice pogledala unaokolo. „Upravo sam se setila kako to nije trebalo nikome da kažem. O bože. Ne želim da mi *baba* ode u zatvor.“ Uhvatila me je za ruku. „Obećaj da nikome nećeš reći. Odmah mi obećaj!“

„Obećavam, obećavam!“

Pustila me je. „Premda nije to što si protiv kralja glavni razlog za to što se ide u zatvor.“

„Nego zašto ljudi idu u zatvor?“

„Idu ako piju krv“, rekla je ona s potresnim samopouzdanjem.

„A.“ Do kraja šetnje do njene kuće bila sam obuzeta blagim nemirom zbog toga odakle ona to zna.

U Hominoj ulici oni veliki dečaci – njih sedam-osam – stajali su zbijeni u krugu. Nisu se videli nikakvi štapovi, ali bilo je moguće da ih oni kriju na sredini kruga. Tri devojčice su sedele skrštenih nogu na zemlji i razvrstavale kamenje. U jednom uglu dva manja dečaka i jedna mala devojčica sisali su suve višnje i izbacivali koštice iz usta u nečemu što je ličilo na zamršeno takmičenje u pljuvanju. Homina ulica je već bila uzbudljivija od moje. Homa je mahnula velikim dečacima. Oni se većinom nisu obazirali na nju, ali jedan se naglo okrenuo.

„Zdravo, zdravo“, kazao je on maltene bez daha. „A ko je ovo?“

„To te se ne tiče, Sami.“

Ona me je brzo odvela.

„Ne mogu da verujem da je bio ljubazan prema tebi nakon što si ga ošamarila i sve to“, rekla sam.

„Ne obraćaj pažnju na njega“, kazala je ona. „On samo pravi probleme.“

Stigle smo do jedne bele kapije između niskih betonskih zidova. Homa je otišla pravo do kapije i otvorila je. Isprva sam mislila da ulazi na nečije tuđe imanje. Ali pošla sam za njom u lepo održavano dvorište koje je na sredini imalo *hoz*, ribnjak s japanskim šaranima. Bistra plava boja treperila je na sunčevoj svetlosti, usled čega su na površini plitkog ribnjaka nastajali kaleidoskopski geometrijski oblici. Tamo je plivalo nekoliko debelih narandžastih riba. Pogledala sam kuću. Ona je bila od cigle isto kao naša, ali veća.

„*Koš omadi!*“, poželela mi je Homa dobrodošlicu.

Znači ovo je njena kuća. Nisam očekivala da će biti tolika.

Odjeknuo je lelek neke bebe. Otišle smo do ulaznih vrata, izule se u malom predvorju i ušle.

Posle sunca u dvorištu trebalo mi je malko vremena da mi se oči priviknu. Bile smo u oskudno nameštenoj glavnoj sobi. Na izlizanom ćilimu na sredini poda plakala je jedna beba. Plač je bio glasan, ali i neobično ljubak. Iznenadio me je miris nečega s kvascem što se peče. Moja majka je pekla samo za persijsku Novu godinu.

Žurno je ušla neka žena u belom kućnom čadoru* koji joj je labavo stajao. Iz dela čadora koji je bio neznatno otvoren videlo se kako ona na sebi ima šarenu bluzu. Od vrata pa niz prednji deo tela vijugala joj je jedna duga crna pletenica.

„Dobro, ko je ovo?“, upitala je ona. Nisam znala pita li za bebu ili mene. Ali onda je ona podigla bebu i smestila je na kuk u jednom laganom pokretu koji je pokazao kako je to radila nebrojeno puta. Zaljuškala je bebu i ova je prestala da plače. Beba je piljila u mene i Homu optuživačkim suznim očima, sa znojnim tamnim uvojcima zalepljenim za glavu.

„*Mamon***–*džun*, sećaš se da sam ti kazala kako Eli dolazi da se igra sa mnom?“

* Čador – tradicionalna ženska odeća u Iranu, jednodelni ogrtač koji pokriva telo od kose do gležnjeva. (Prim. prev.)

** Mama, pozajmljeno iz francuskog. (Prim. prev.)

Žena kao da se nije sećala, ali osmeh joj je bio prožet dobrodošlicom. Kada je prišla, detaljnije sam videla šaru na njenoj bluzi: iz vitičastih sićušnih zelenih stabljika na beloj tkanini rasli su maleni plavi cvetovi. Tkanina njenog čadora izgledala je kao da će na dodir biti meka da mekša ne može biti. Mirisala je na kvasac i mleko. „Ja sam Monir-hanuma“, rekla je. „Jesi li za malo šerbeta od trešnje? Sigurno si žedna.“

„Malo kasnije, *mamon-džun*“, kazala je Homa. „Nakon što se budemo igrale.“

Malo šerbeta od trešnje bi mi jako prijalo, ali nisam htela da izgledam nestrpljiva i alava.

„*Berin, bačeha*. Samo idite, deco. Ostaviću vam ovde nešto da pregrizete ako budete ogladnele.“ Ona se ponovo nasmešila i okrenula. Beba je zurila u nas s njenog ramena.

„*Mersi*,* hanumo.“ Oslovila sam je učtivim nazivom za gospođu, nadajući se kako te grickalice imaju veze sa izvršnim mirisom onoga što se peče.

„Zar nije lepa?“, upitala je Homa nakon što smo se vratile napolje.

Nisam bila sigurna kako da odgovorim. „Majka ti je prelepa“, rekla sam.

„Ne, budalice! Hoću reći, da, jeste. Ali govorila sam o svojoj mlađoj sestri Sari. Zar ti ne dođe naprosto da je pojedješ?“

Nisam planirala da je pojedem, ali beba je bila preslatka i debeljuškasta.

„Ima skoro trinaest meseci!“, sa ponosom je rekla Homa. „Trinaest!“

Mi smo bile u prvom razredu. Sara je upravo bila završila svoju prvu godinu života. Ja sam se nadala da ću imati sestru ili brata, ali budući da mi je otac bio mrtav, znala sam kako to znači da to nije deo moje sudbine. Kolika je Homa srećnica što ima tu *topoli*** mlađu sestru!

* Hvala, pozajmljeno iz francuskog. (Prim. prev.)

** Pers.: punačku. (Prim. prev.)